

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Ved: Konkurransopolitiskavdeling
Postboks 8004 Dep

0030 Oslo

Deres ref.: 200303011-
4/NIG

Vår ref.: 2003/572
Stab/IK/ATST

Saksbeh.: Anne-Turid
Steinsvik

Dato: 28. juli 2003

■ Høring - EU-kommisjonenes grønnbok om tjenester av allmenn interesse - Green Paper on Services of General Interest

Konkurransetilsynet viser til Arbeids- og administrasjonsdepartementets brev av 14. juli 2003. Ved brev av 7. juli 2003 fra Nærings- og handelsdepartementet mottok Konkurransetilsynet høringsbrevet. Konkurransetilsynet har følgende kommentarer til høringsbrevet og EU-kommisjonens grønnbok om tjenester av allmenn interesse.

Som det fremgår av Nærings- og handelsdepartementets oversendelsesbrev og grønnboken så er tjenester av allmenn interesse per i dag ikke entydig definert i EU. Konkurransetilsynet har derfor lagt til grunn at de tjenester grønnboken behandler er grunnleggende infrastrukturtenester som er nødvendig for et velfungerende samfunn. De er en del av verdiene som er felles for alle europeiske samfunn og utgjør et viktig element i den europeiske samfunnsmodellen. De omfatter for eksempel nettverkstjenester som post, vann, elektrisitet i tillegg til tjenester som utdanning, helse og sosialtjenester. Effektiviteten og kvaliteten av disse tjenestene kan være en avgjørende faktor for konkurranse og større utjevning i vanskeligstilte områder.

Den tradisjonelle begrunnelsen for særlige offentlige reguleringer av enkelte markeder har vært at disse har utgjort naturlige monopoler eller at sosiale og strategiske hensyn gjør seg gjeldende. De vanligste virkemidlene har vært omfattende direkte reguleringer eller offentlig eierskap. Internasjonalisering, den teknologiske utviklingen og en tiltakende kompleksitet i økonomien har endret grunnlaget for reguleringer og offentlige eierskap. Det er også blitt lagt mer vekt på argumenter om at faren for reguleringssvikt må vurderes opp mot eventuell markedssvikt. I tråd med den internasjonale trenden har det funnet sted omfattende reguleringsreformer også i Norge. Som eksempel kan nevnes tjenester som post, tele og elektrisk kraft. Flere offentlige monopoler er blitt avskaffet, og detaljstyring er erstattet med rammebetingelser for aktører i markeder med virksom konkurranse. Dermed åpnes nye markeder opp for konkurranse. For at konkurranseutsetting skal innebære en effektivisering av tjenestetilbudet, må det finnes private eller offentlige aktører som kan delta i en reell konkurranse om utføringen av tjenesten, og det offentlige må ha den nødvendige kompetansen som bestiller og innkjøper.

Konkurransetilsynet anser dette som grunnleggende for mest mulig effektiv bruk av offentlige ressurser.

Hva er den grunnleggende rollen til myndighetene i produksjon av slike tjenester?

Myndighetenes plikt må være å gi borgerne tilgang til visse tjenester som anses som grunnleggende, og forplikter sektoren til å levere en definert tjeneste på spesifiserte vilkår, inkludert territoriell dekning. En rekke av disse tjenestene kjennetegnes ved krav om kontinuitet og til en rimelig pris slik at de er tilgjengelige for alle. Ved hjelp av egnede regulerende instrumenter må offentlige myndigheter ha muligheten til å forme nasjonal, regional eller lokal politikk for tjenester i allmenhetens interesse og sikre at den iverksettes. Utviklingen har gjort organiseringen, kostnadene og finansieringen av disse tjenestene mer gjennomiktig. Konkurransetilsynet er selvsagt opptatt av at ressursene utnyttes mest mulig effektivt i denne prosessen.

Hvordan kan konkurranse forbedre eller vanskeliggjøre produksjonen av slike tjenester?

Både nasjonalt og internasjonalt er det en utvikling der konkurranse innføres på stadig nye områder. Konkurransemyndighetene bør være en viktig premissleverandør i reformprosessen når nye markeder etableres. Det er derfor viktig når konkurranse innføres for de tjenestene grønnboken gjelder, at de har en forankring på politisk nivå. I liberaliserte/omregulerte markeder vil markedet ofte være dominert av en aktør. Konkurransemyndighetene spiller en viktig rolle med hensyn til å legge forholdene til rette for virksom konkurranse slik at de ønskede gevinstene av liberaliseringen oppnås. Det er derfor viktig at reguleringsmyndighetenes oppgaver samordnes med konkurransemyndighetene for å sikre vel fungerende markeder for disse tjenestene. Som et eksempel kan nevnes at Konkurransetilsynet i 2001 utarbeidet en rapport på vegne av Samferdselsdepartementet hvor det ble foretatt en evaluering av Samferdselsdepartementets ekspressbusspolitikk. Etter tilsynets oppfatning hadde ekspressbusspolitikken ført til en markedsdeling mellom jernbanen og de ulike busselskapene i Norge. En friere konkurranse vil gi gevinster i form av mer effektiv ressursutnyttelse både hos jernbanen og ekspressbussene, større valgfrihet for etterspørerne, lavere priser og bedre kvalitet og service. Tilsynet anbefalte at dersom det fortsatt skulle opprettholdes en form for konsesjonstildeling for bussdrift så burde behovsprøvingen ved tildelingen opphøre mens en i stedet stiller vilkår ved tildelingen, slik at kundenes interesser ivaretas.

Hvordan bør ansvarfordelingen være mellom fellesskapet og medlemslandene?

Markedenes geografiske utstrekning har økt. Mange markeder som tidligere har vært lokale, har nå blitt regionale og til dels nasjonale. Utviklingen i de senere årene har også ført til at markedene i større grad har vokst på tvers av landegrensene. De finansielle markedene har utviklet seg til å bli stadig mer integrerte. Denne utviklingen har i betydelig grad bedret forutsetningene for investeringer på tvers av landegrensene. Liberalisering av markeder og forbedret informasjons- og kommunikasjonsteknologi gir bedre informerte forbrukere som har flere valgmuligheter. Dette fører til økt konkurranse mellom leverandørene i markedet og gjør det lettere for nye aktører å etablere seg. Konkurranse fra utenlandske foretak kan i mange tilfeller være et substitutt for manglende konkurranse i hjemmemarkedet og vil bidra til at forbrukerne har flere tilbydere å velge mellom. Konkurransetilsynet mener derfor at det kan være viktig at høykvalitetstjenester i allmenhetens interesse inkluderes i fellesskapsmålene ved at det blant annet settes minimumsstandarder. Slike standarder vil kunne bidra til at flere vil få tilgang og konkurrere på tvers av landegrensene.

De enkelte medlemsland er svært forskjellige både når det gjelder bosetting og størrelse. Forskjellene må medføre at det gis muligheter for nasjonale eller lokale løsninger både når det gjelder organisering og finansiering av disse tjenestene.

Med hilsen

for Vera Holst Eckbo
Vera Holst Eckbo (e.f.)
internasjonal koordinator

Anne-Turid Steinsvik
Anne-Turid Steinsvik
seniorrådgiver